

Kúria
ítélete

Az ügy száma: Bhar.II.814/2022/26.
A határozat szintje: harmadfok
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: nyilvános ülés
Az ülés napja: 2023. január 26.
Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények
Terhelt (ek): ... II. rendű
... VI. rendű
... XII. rendű
Első fok: Egri Törvényszék, 13.B.13/2020/90., ítélet, tárgyalás, 2021. május 21.
Másodfok: Debreceni Ítéltábla, Bf.II.460/2021/45., ítélet, nyilvános ülés, 2022. március 9.

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt II. rendű vádlott és társai ellen indított büntetőügyben a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség és a II. rendű vádlott által bejelentett másodfellebbezéseket elbírálva a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.460/2021/45. számú ítéletét a VI. rendű és a XII. rendű vádlottak vonatkozásában megváltoztatja.

A VI. rendű vádlott bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségeként minősülő cselekményeit egy rendbelinek minősíti.

A XII. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének próbaidejét 2 (kettő) évre enyhíti.

A II. rendű vádlott által bűnügyi felügyeletben töltött időt a II. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztésbe oly módon kell beszámítani, hogy egynapi szabadságvesztésnek négy nap bűnügyi felügyeletben töltött idő felel meg.

A harmadfokú eljárásban felmerült bűnügyi költségből 7.725 (hétezer-hétszázhuszonöt) forintot a II. rendű vádlott köteles megfizetni, további 24.450 (huszonnégyezer-négyszázötven) forintot az állam viseli.

A másodfokú ítéletet a VI. rendű és a XII. rendű vádlott tekintetében egyebekben, valamint a II. rendű vádlott vonatkozásában helybenhagyja.

Felhívja az elsőfokú bíróságot a II. rendű vádlott tekintetében – a vádlott hozzájárulása esetén – az összbüntetési eljárás lefolytatására.

I n d o k o l á s

[1] **I. 1.1.** A Heves Megyei Főügyészség B.123/2015/84-VII. szám alatt emelt vádat I. rendű terhelt és társaival szemben, melyben

– a II. rendű vádlottat a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntetével és folytatólagosan elkövetett, a Btk. 345. §-ába ütköző hamis magánokirat felhasználásának vétségével;

– a VI. rendű vádlottat 3 rendbeli, a Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző, felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetével, a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetével, és folytatólagosan elkövetett, a Btk. 345. §-ába ütköző és aszerint minősülő bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségével;

– a XII. rendű vádlottat a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetével, és a Btk. 345. §-ába ütköző és aszerint minősülő, folytatólagosan és bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége elkövetésével vádolta.

[2] **1.2.** A Heves Megyei Főügyészség B.123/2015/164. számon a vádirat II. vádpontját módosította, egyúttal a vádat kiterjesztette, ekként a vádiratban megjelölt bűncselekményeken túl

– a II. rendű vádlottat 10 rendbeli, a Btk. 290. § (1) bekezdésébe ütköző, és figyelemmel a (2) bekezdésre, a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntetével, és 2 rendbeli, a Btk. 290. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő társtettesként és folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntetével;

– a VI. rendű vádlottat 3 rendbeli, folytatólagosan elkövetett, a Btk. 291. § (1) bekezdésébe ütköző, és figyelemmel a (2) bekezdés a) és b) pontjaira, a (3) bekezdés c) pontja szerint minősülő vesztegetés elfogadásának büntetével;

– a XII. rendű vádlottat folytatólagosan elkövetett, a Btk. 291. § (1) bekezdésébe ütköző, és figyelemmel a (2) bekezdés a) és b) pontjaiban foglaltakra, a (3) bekezdés c) pontja szerint minősülő vesztegetés elfogadásának büntetével is vádolta.

[3] **2.** Az Egri Törvényszék a 2021. május 21. napján kihirdetett 13.B.13/2020/90. számú ítéletével a II. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki

- költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont],
- folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §),
- 10 rendbeli folytatólagosan, társtettesként elkövetett vesztegetés büntetében [Btk. 290. § (1) bekezdés, (2) bekezdés, (3) bekezdés b) pont] és
- 2 rendbeli folytatólagosan, társtettesként elkövetett vesztegetés büntetében [Btk. 290. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont].

[4] A VI. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki

- bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont],
- 3 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont],
- folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §) és
- 3 rendbeli folytatólagosan elkövetett vesztegetés elfogadása büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és b) pont, (3) bekezdés c) pont].

[5] A XII. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki

- bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont],
- folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §) és
- folytatólagosan elkövetett vesztegetés elfogadása büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és b) pont, (3) bekezdés c) pont].

[6] Ezért a II. rendű vádlottat – halmazati büntetésül – 7 év szabadságvesztésre, 5 év gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja vagy egyszemélyi vezetője foglalkozástól eltiltásra, mellékbüntetésül 8 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy a szabadságvesztést börtön fokozatban kell végrehajtani, továbbá, hogy e vádlott a szabadságvesztésből annak kétharmad része kitöltése után bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett továbbá a II. rendű vádlott által előzetes fogvatartásban és bünyügyi felügyeletben töltött időnek a kiszabott szabadságvesztésbe való beszámításáról.

[7] A VI. rendű vádlottat – halmazati büntetésül – 4 év szabadságvesztésre, 5 év gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja vagy egyszemélyi vezetője foglalkozástól eltiltásra, mellékbüntetésül 5 év közügyektől eltiltásra ítélte, és vele szemben 724.141 forint erejéig vagyonekobzást rendelt el. Megállapította, hogy a szabadságvesztést börtön fokozatban kell végrehajtani, valamint, hogy e vádlott a szabadságvesztésből annak kétharmad része kitöltése után bocsátható feltételes szabadságra.

[8] A XII. rendű vádlottat – halmazati büntetésül – 2 év szabadságvesztésre és 5 év gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja vagy egyszemélyi vezetője foglalkozástól eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette. A szabadságvesztés végrehajtása elrendelése esetére a végrehajtási fokozatot börtönben állapította meg, azzal, hogy a büntetés kétharmad része kitöltése után bocsátható feltételes szabadságra és e vádlottal szemben 359.362 forint erejéig vagyonekobzást rendelt el.

[9] Az ítélettel szemben az ügyészség a XII. rendű vádlott terhére a büntetése súlyosítása érdekében, a II. rendű és a VI. rendű vádlottak, továbbá védőik felmentésért, másodlagosan enyhítésért jelentettek be fellebbezést.

[10] 3. A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2022. március 9. napján kihirdetett Bf.II.460/2021/45. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a II. rendű, a VI. rendű és a XII. rendű vádlottak vonatkozásában megváltoztatta.

[11] A II. rendű vádlottat az ellene 7 rendbeli folytatólagosan, társtettesként elkövetett vesztegetés büntette [Btk. 290. § (1) bekezdés, (2) bekezdés, (3) bekezdés b) pont] és 5 rendbeli folytatólagosan, társtettesként elkövetett vesztegetés büntette [Btk. 290. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont] miatt emelt vád aló felmentette. Az e vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetést 2 év 8 hónapra, a közügyektől eltiltás mellékbüntetést 3 évre enyhítette.

[12] A VI. rendű vádlottat az ellene 3 rendbeli folytatólagosan elkövetett vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és b) pont] miatt emelt vád alól felmentette, a terhére megállapított folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat-felhasználásának vétségét (Btk. 345. §) 3 rendbelinek minősítette. A VI. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetést 1 év 8 hónapra enyhítette, a szabadságvesztés végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette, a közügyektől eltiltás mellékbüntetést és a vagyonekhozás elrendelését mellőzte.

[13] A XII. rendű vádlottat az ellene folytatólagosan elkövetett vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és b) pontjai, (3) bekezdés c) pont] miatt emelt vád alól felmentette, a vele szemben kiszabott szabadságvesztés büntetést 1 év 4 hónapra, a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaidejét 3 évre enyhítette, vele szemben a vagyonekhozás elrendelését mellőzte.

[14] Egyebekben a törvényszék ítéletét a fellebbezéssel érintett II. rendű, VI. rendű és XII. rendű vádlottak vonatkozásában helybenhagyta.

[15] II. 1. A másodfokú bíróság ítélete ellen a Debreceni Fellebviteli Főügyészség a II. rendű, a VI. rendű és a XII. rendű vádlottak terhére részbeni felmentésük miatt, bűnösségük megállapítása és a kiszabott büntetés súlyosítása végett, a II. rendű vádlott kézbesítési íven a másodfellebbezés okának és céljának megjelölése nélkül, majd később írásban, indokolással jelentettek be fellebbezést.

[16] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.25/2019/14. számú átiratában az ügyészség másodfellebbezését a felmentő rendelkezéseket támadó részében visszavonta, a büntetés súlyosítására irányuló részében – a vagyonekhozás elrendelését célzó, a másodfellebbezés indokolásában rögzített indítványok kivételével – fenntartotta.

[17] Kifejtette, hogy a bejelentett fellebbezések alapján a felülbírálat terjedelme a Be. 618. §-ára és a Be. 619. § (4) bekezdés alapján korlátozott, az irányadó tényállás alapján a vádlottak terhén megállapított bűncselekmények minősítése és a kiszabott büntetés törvényes. Utalt arra, hogy az ítéltábla a fellebbezéssel érintett mindhárom vádlott esetében – az irányadó középértékre is figyelemmel – eltúlzottan enyhe, a büntetési célok elérésére alkalmatlan büntetést szabott ki.

[18] Mindezek alapján a Legfőbb Ügyészség a másodfokú ítélet megváltoztatására tett indítványt; a II. rendű és a VI. rendű vádlottakkal szemben a kiszabott szabadságvesztés tartamának felemelését, ez utóbbi vádlottal szemben a szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének a mellőzését és a vádlott közügyektől eltiltásra ítéletét, a XII. rendű vádlottal szemben a kiszabott szabadságvesztés tartamának, valamint a próbaidő tartamának felemelését, egyebekben mindhárom vádlott tekintetében az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

[19] 3. A II. rendű vádlott fellebbezése írásbeli indokolásában vitatta az ügyészi fellebbezés alaposságát. Előadta, hogy az ügyészi intézkedés folytán került hátrányos helyzetbe, miután az egyébként folytatólagosság egységébe tartozó költségvetési csalás miatti

ügyét elkülönítették. A már jogerősen befejeződött másik ügyében kiszabott, általa jelenleg töltött 5 év 6 hónap szabadságvesztés – véleménye szerint – a jelen ügyben elkövetett bűncselekmény miatti büntetés is, erre tekintettel a jelenleg töltött büntetésen felül kiszabott szabadságvesztés önmagában is indokolatlanul eltúlzott jogkövetkezményre vezet. Hangsúlyozta, hogy a terhére rótt bűncselekményt nem követte el, nem tudott a számlázások törvényellenességéről, azokat nem ő találta ki, haszna az ügyből nem származott. Az I. rendű terhelt csak strómanként használta őt fel, így tudtán kívül segített bűncselekmények elkövetésében, a bűnössége kétséget kizáróan nem nyert bizonyítást.

[20] 4. A Kúria a másodfellebbezéseket a Be. 620. § (1) bekezdés zárófordulata szerint – a vádlottak terhére bejelentett ügyészi fellebbezésre tekintettel – nyilvános ülésen bírálta el.

[21] 4.1. A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője az írásbeli indítványában foglaltakkal egyezően nyilatkozott, az abban foglalt indítványokat változatlanul tartotta fenn.

[22] 4.2. A II. rendű vádlott védője a nyilvános ülésen perbeszédében a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta. Indokolása szerint az ítéletábra megalapozott ítéletében helyesen hozott felmentő rendelkezést a vesztegetés vádja alól és a II. rendű vádlottnak a cselekményekben betölt szerepére tekintettel indokoltan enyhítette az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetést is.

[23] A VI. rendű vádlott védője az ítéletábra ítéletének helybenhagyását indítványozta. Kifejtett álláspontja szerint nincs olyan körülmény, amely a büntetés súlyosítását, különösen a végrehajtást felfüggesztő rendelkezés mellőzését alátámasztaná, figyelemmel a bűncselekmény elkövetési idejétől eltelt idő tartamára és az eljárás elhúzódására. Utalt rá, hogy a VI. rendű vádlott bűncselekményben betöltött szerepe és személye nem indokolja súlyosabb büntetés kiszabását.

[24] A XII. rendű vádlott védője ugyancsak a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta. Álláspontja szerint a Debreceni Ítéletábra megfelelően értékelte az enyhítő és súlyosító körülményeket a XII. rendű vádlott tekintetében. Utalt rá, hogy a rendkívül hosszú időmúlás olyan mértékű enyhítő körülmény, amelynek figyelembevételével nem indokolt a próbaidő tartamának emelése a XII. rendű vádlottal szemben.

[25] 4.3. A II. rendű vádlott az utolsó szó jogán az írásbeli beadványában foglaltakkal egyezően az ügyészség súlyosításra irányuló indítványát vitatta, egyúttal – a terhére rótt bűncselekményre tekintettel – az ítéletábra által kiszabott büntetés enyhítését kérte.

[26] **III.** A fellebbezések nem alaposak.

[27] 1. A Kúria mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bejelentett fellebbezések alapján helye van-e harmadfokú eljárásnak. Ennek a törvényi előfeltétele – az elsőfokú és a másodfokú ítélet közötti eltérés a bűnösség kérdésében – mindhárom vádlott tekintetében teljesült [Be. 615. § (1)-(2) bekezdés]. A másodfokú ítéletben az II. rendű vádlott felmentése a 12 rendbeli társtettesként, folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntette, a VI. rendű vádlott felmentése a 3 rendbeli folytatólagosan elkövetett vesztegetés elfogadása büntette, a XII. rendű vádlott felmentése a folytatólagosan elkövetett vesztegetés elfogadása büntette kapcsán – az e bűncselekmények miatti első fokon történt elítélés ellenében – a Be. 615. § (1) bekezdése és a (2) bekezdés b) pont első fordulata alapján a harmadfokú eljárás törvényi alapja.

[28] A Be. 615. § (3) bekezdése szerint a másodfellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést, illetve kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, a Be. 583. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezést vagy indokolást. A felülbírálat terjedelmét a Be. 618. §-a határozza meg.

[29] Jelen ügyben az ellentétes döntést megalapozó másodfokú felmentő rendelkezések ellen a fellebbviteli főügyészség mindhárom vádlott tekintetében másodfellebbezést jelentett

be a bűnösség megállapítása és a büntetés súlyosítása végett. E másodfellebbezést a Legfőbb Ügyészség azonban módosított tartalommal tartotta fenn; a másodfellebbezést a felmentő rendelkezéseket támadó részében visszavonta és azt kizárólag – a vagyonekbevétele elrendelése kivételével – a büntetés súlyosítására irányuló részében tartotta fenn.

[30] Ugyanakkor a vádlotti és védői oldalon bejelenthető fellebbezés – a másodfokú felmentő rendelkezésekre tekintettel – nem támadhatja a vádlottak javára szóló ellentétes döntést, ezért vádlottak és védők esetében a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontja szerinti terjedelemben nyílt meg a másodfokú határozattal szemben a fellebbezés joga.

[31] Az ítéletábrán másodfokú határozatával szemben – vádlotti és védői oldalról – csak a II. rendű vádlott jelentett be fellebbezést, melynek deklarált célja – a fellebbezés indokolása alapján – a II. rendű vádlottal szemben kiszabott büntetés enyhítése is, ezért az a fenti törvényi feltételnek megfelel. A büntetés kiszabása értelemszerűen kapcsolódik a bűnösség terjedelméhez, az az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, a Be. 583. § (3) bekezdés a) pontjában meghatározott rendelkezés, ezáltal az ügyészség módosított fellebbezése és a II. rendű vádlott fellebbezése is megfelel a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontjában, valamint az (5) bekezdésben meghatározott feltételeknek.

[32] Tekintettel arra, hogy a joghatályos fellebbezések ekként egyaránt kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, a Be. 583. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezést támadja, a felülbírálat a bejelentett fellebbezéshez igazodó, vagyis korlátozott, ami azt jelenti, hogy a felülbírálat csak a fellebbezéssel sérelmezett rendelkezésre terjed ki, emellett azonban a harmadfokú bíróság mindannak vizsgálatára felhatalmazást kap, amit a másodfokú bíróság a korlátozott fellebbezés esetén a korlátozott felülbírálat keretében megtehet.

[33] 2. A korlátozott fellebbezés alapján megnyílt felülbírálat terjedelméhez a Be. 618. § (1) bekezdés b) pontja alapján hozzátartozik az is, hogy a Kúria a harmadfokú eljárásban a Be. 590. § (5) bekezdés a)-c) pontjai szerinti rendelkezésekben meghatározottak vizsgálatát is elvégezze.

[34] A felülbírálat tárgya a Be. 618. § (1) bekezdés b) pontja alapján elsőként az eljárási szabályok – azon belül az úgynevezett abszolút hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabályok – megtartása, nevezetesen, hogy a jelen ügyben az első- és másodfokú bíróság eljárásában valósult-e meg olyan, a Be. 607. § (1) bekezdésében, illetve a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértés, amely az ítélet mérlegelés nélküli hatályon kívül helyezésére adna alapot. A Kúria a felülbírálat során ilyen eljárási szabálysértést nem talált, ilyenre egyébiránt a büntetőeljárás fő résztvevői sem hivatkoztak, és miután az elsőfokú és a másodfokú bíróság az eljárást a perjogi szabályokat megtartva folytatta le, a fellebbezések érdemi elbírálásának nem volt akadálya.

[35] A felülbírálat terjedelmét érintően a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontja azt is eredményezi, hogy az ilyen korlátozott másodfellebbezés esetén a harmadfokú bíróság a tényállás kérdésével a vádlottak terhén maradt bűncselekmények tekintetében sem foglalkozhat.

[36] A Be. 615. § (4) bekezdés a) pontja alapján a másodfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésben az ellentétes döntés alapját képező tényállás nem támadható, ha az elsőfokú bíróság ítélete ellen kizárólag a Be. 583. § (3) bekezdése alapján jelentettek be fellebbezést. Ezzel összefüggésben a Be. 619. § (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha a fellebbezést kizárólag a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontja alapján jelentették be, a harmadfokú bíróság nem vizsgálja a másodfokú bíróság ítéletének megalapozottságát és a határozatát a másodfokú bíróság által alapul vett tényállásra alapítja.

[37] A harmadfokú bíróság részére az irányadó tényállás az tehát, amelyet az elsőfokú és a másodfokú bíróság megállapított és amelyet a másodfokú bíróság ítélezésének alapjául elfogadott.

[38] Mindezt azért is szükséges rögzíteni, mert a II. rendű vádlott fellebbezésének indokolása nem kizárólag a büntetés enyhítésére vonatkozóan tartalmazott érvelést, hanem vitatta a bűnössége megállapítását is azzal, hogy nem tudott a számlázások törvényellenességéről, az I. rendű terhelt csak felhasználta őt, így tudtán kívül segített bűncselekmények elkövetésében.

[39] A II. rendű vádlott ezen állításai az első- és másodfokú bíróság által megállapított, a korlátozott felülbírálat keretében nem is vizsgálható tényállási elemet támad, annak megalapozatlanságát állítja, mely részében a II. rendű vádlott fellebbezése a Be. 615. § (5) bekezdése alapján kizárt, ezért azt a Kúria nem is vizsgálhatta.

[40] 3. A harmadfokú bíróság mindezek után az elsőfokú és a másodfokú bíróság által megállapított tényállás alapján vizsgálta felül az elsőfokú és másodfokú bíróság határozatából az anyagi jogi tárgykörben a másodfellebbezéssel érintett vádlottak bűnösségére, a bűncselekmény minősítésére, valamint az alkalmazott szankciókra vonatkozó rendelkezéseket.

[41] A Kúria megállapította, hogy a tényállás alapján a másodfokú bíróság helytállóan vont következtetést a II. rendű, a VI. rendű és a XII. rendű vádlottak bűnösségére, a terhükre rótt bűncselekményeket a II. rendű és a XII. rendű vádlottak tekintetében törvényesen is minősítette.

[42] A VI. rendű vádlott tekintetében a másodfokú bíróság – az elsőfokú bíróság minősítésétől eltérve – a hamis magánokirat felhasználása vétségeként minősülő cselekményét 3 rendbelinek minősítette. A minősítés változtatást érintő indokolásában – osztva a fellebbviteli főügyészség fellebbezésében foglaltakat – az EBH 2019.B.6. számú jogesetben írt állásfoglalásra utalt.

[43] Ezen elvi bírósági határozat IV. vezérmondata szerint a hamis magánokirat felhasználása kapcsán sem hagyható figyelmen kívül az, hogy a vádlott az adóbevallás benyújtásával a hamis magánokirat felhasználását tettesként, avagy a más vádlottak részére történő segítségnyújtással, a fiktív számlák kiállításával bűnsegédként követte el. A folytatólagoosság kérdésebe – amennyiben annak törvényi feltételei fennállnak – csak a tettesként elkövetett bűncselekmények vonhatóak.

[44] A másodfokú bíróság döntése az elvi határozat ezen részéig helytálló, hiszen a VI. rendű vádlott három különböző gazdasági társaság nevében, bűnsegédként valósította meg a hamis magánokirat felhasználását, amely önmagában három rendeli bűncselekmény megállapítására vezethetne.

[45] Az elvi határozat azonban azzal a Kúria által is osztott iránymutatással folytatódik, mely szerint, a részesként elkövetett cselekmények az azokat tettesként elkövető terhelt cselekményeihez igazolódóan értékelendők. Mindez pedig azt jelenti, hogy jelen ügyben a tettesi alapcselekmény az, ami meghatározza a VI. rendű vádlott közbizalom elleni bűncselekményeinek rendbeliségét. A VI. rendű vádlott ugyanis kétségtávolan három különböző gazdasági társaság nevében adta át a fiktív számlákat, azonban a fiktív számlák átadására összességében a kizárólag a II. rendű vádlott neve alatt működő társaság részére került sor. Ez az egy társaság, nevezetesen a cég 1 nyújtotta be azokat az adóhatósághoz, ennek megfelelően tettesi cselekmény csak egyrendbeli, nevezetesen a II. rendű vádlott részéről (aki esetében minősítés változtatásra nem is került sor). Ennek megfelelően a VI. rendű vádlott cselekménye, függetlenül a fiktív számlákat kiállító gazdasági társaságok

számától, bűnsegédi, cselekmény, amely azonban – a bűnsegéllyel érintett tettesi cselekményhez igazodóan – 1 rendbelinek minősül.

[46] A minősítés körében utal a Kúria a II. rendű vádlott írásbeli fellebbezésében előadott okfejtésére, amely a jelen ügyben terhére rótt költségvetési csalás büntette és a már jogerős befejezett ügyében történt marasztalása egységét állítja.

[47] A II. rendű vádlott fellebbezésének írásbeli indokolásában – a bűnügyi nyilvántartási adatok alapján azonosíthatóan – az Egri Törvényszék 13.B.10/2018/193. számú, a Debreceni Ítéltábla Bf.I.272/2020/28. számú határozatával 2020. szeptember 21-én jogerőre emelkedett ítéletére hivatkozott, amely vele szemben jelentős vagyoni hátrányt okozó, bünszövetségben, bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont], folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásnak vétsége (Btk. 345. §), folytatólagosan, üzletszerűen elkövetett vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 291. § (2) bekezdés b) pont, (3) bekezdés c) pont] miatt – halmazati büntetésül – 5 év 6 hó szabadságvesztést szabott ki.

[48] A költségvetési csalás 2012. január 1. napján hatályba lépett tényállásának törvénybe iktatásával a jogalkotói akarat az volt, hogy valamennyi, költségvetést károsító magatartás – függetlenül attól, hogy azt különböző adó- és járuléknemekre követték-e el – törvényi egységet képezzen. A Btk. 396. §-a szerinti költségvetési csalás törvényi egységként szabályozott bűncselekményként a korábban hatályban volt 1978. évi IV. törvény 310. §-a szerinti adócsalást váltotta fel, amikor a halmazatban lévő bűncselekmények rendbelisége az adóbevallási időszakok és az adónemek különbözőségéhez igazodott. Ezzel szemben a Btk. 396. §-ában foglalt költségvetési csalás törvényi egysége azt jelenti, hogy valamennyi adónemre és adóbevallási időszakra elkövetett, vagyoni hátrányt okozó cselekmény ebbe az egységbe tartozik, a folytatólagosság megállapítása kizárt, a vádemelés időpontjának van egységalkotó jelentősége.

[49] Törvényi egységet azonban csak törvényi tényálláson belüli magatartás, azaz tettesi cselekmény teremt. A bűnrészességre, mint tényálláson kívüli magatartásra törvényi egységet alapozni nem lehet [Kúria Bfv.II.372/2017/7., Kúria Bhar.III.201/2015/4. (BH 2015.296.)]. A részesként elkövetett költségvetési csalási cselekmény mint tényálláson kívüli magatartás nem vonható a tettesként elkövetett cselekménnyel törvényi egységbe [EBH 2019.B.6.I. (Kúria Bfv.I.454/2018.), BH 2020.129. (Kúria Bhar.II.1.261/2019.)].

[50] A II. rendű vádlott esetében mindez azt jelenti, hogy a már jogerősen elbírált ügyében, ahol a II. rendű vádlott más adó-visszaigénylőt segített a saját fiktív számláival, a más adó-visszaigénylő adófizetési kötelezettségének csökkentése érdekében, azok bűnsegédi cselekmények, melyek nem vonhatók össze a jelen ügyben kifejtett magatartással, amely tettesi elkövetői alakzatot valósított meg, hiszen a II. rendű vádlott, illetve az általa képviselt cég állt adójogi jogviszonyban. Mindezek alapján nyilvánvaló, hogy sem törvényi egységről, sem a büntetőeljárás akadályát képező ítélt dologról [Be. 4. § (3) bekezdés, Be. 607. § (1) bekezdés] nincs szó a jelen esetben, a II. rendű vádlott által hivatkozott jogerős elítélés alapján.

[51] 4. A fellebbezéssel ténylegesen támadott rendelkezés, vagyis a büntetés kiszabása kapcsán a Kúria előjáróban – mindhárom vádlottat érintően – azt kívánja megjegyezni, hogy a vádlottakkal szemben kiszabott büntetések a vádlottak terhére rótt cselekmények tárgyi súlyához képest kétséggkívül nem tekinthetőek súlyosnak, azonban a 10 évet elérő időmúlás olyan körülmény, amely nemcsak, hogy el nem hanyagolható, de kifejezetten nyomatékos jelentőséggel bír. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a hasonló jogi tárgyat sértő bűncselekmények kategóriájában a jelen ügy tárgyát képező bűncselekmény nem kirívó, és az irányadó értéktartományokon belül – amelynek felső hatása 500 millió forint – a II. rendű vádlott tekintetében megállapított 80 millió forintot alig meghaladó összegben az elkövetési

érték is az alsó határ felé közelít. Mindehhez képest a VI. rendű és a XII. rendű vádlottak cselekménye még kisebb tárgyi súlyú és enyhébb minősítésű is.

[52] A II. rendű vádlott esetében az irányadó büntetési tétel – a Btk. 81. § (3) bekezdésében meghatározott halmazati szabályok alapján – 5 évtől 11 évig terjedő szabadságvesztés, a Btk. 80. § (2) bekezdése szerinti középérték 8 év. A másodfokú bíróság a II. rendű vádlott tekintetében felmerülő súlyosító és enyhítő körülményeket ítélete indokolásában a [137]-[138] pontban maradéktalanul számba vette, azokat súlyuknak megfelelően értékelte.

[53] Kellő nyomatékot tulajdonítva a rendkívüli időmúlásnak, a II. rendű vádlott személyiségének, és a bűncselekmény elkövetésében játszott tényleges szerepének, indokoltan alkalmazta kimerítőhöz közeli mértékben a Btk. 82. § (2) bekezdés b) pontjában írt enyhítő rendelkezést még a halmazati büntetés ellenére is, és szabta ki a törvényi minimum alá eső tartamú szabadságvesztés büntetést. Annak további enyhítése azonban már nem indokolt.

[54] A másodfokú bíróság a bűnösségi körülmények maradéktalan számbavételét végezte el a VI. és a XII. rendű vádlottak tekintetében is. A VI. rendű vádlott esetében 2 évtől 12 évig, a XII. rendű vádlott esetében a 2 évtől 9 évet el nem érő szabadságvesztésig terjedő büntetési tétel mellett, az enyhítő körülmények súlya, különös tekintettel az elkövetői alakzat és az eljárás elhúzódásának ténye indokolják a Btk. 82. § (2) bekezdés c) pontjában meghatározott enyhítő rendelkezés alkalmazását és az elsőfokú bíróság által kiszabott szabadságvesztés mértékének enyhítését. Bár a harmadfokú bíróság döntése folytán a VI. rendű vádlott esetében a minősítés módosítás a rendbeliségre kihatással van, azonban az a bűnösség terjedelmének e körben való változatlansága folytán a büntetés kiszabására jelentőséggel nem bír.

[55] Ezért a Kúria a szabadságvesztések súlyosítására a VI. rendű és a XII. rendű vádlott esetében sem látott okot.

[56] A másodfokú bíróság meggyőző indokát adta annak is, hogy a szabadságvesztés büntetés célja a VI. rendű vádlott esetében annak végrehajtása nélkül is elérhető, így az enyhítő körülményekre tekintettel indokoltan, az időmúlásra is figyelemmel, a szabadságvesztés mértékével arányban álló időtartamra rendelkezett a szabadságvesztés próbaidőre történő felfüggesztéséről.

[57] Ezért a Kúria a VI. rendű terhelt tekintetében sem a büntetés végrehajtása próbaidőre való felfüggesztésének mellőzését, sem a próbaidő felemelését nem találta indokoltnak.

[58] A XII. rendű vádlott esetében a próbaidő tartamának felemelését célzó ügyészi fellebbezés kapcsán a Kúria előrebocsátja, hogy az e vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztését az elsőfokú bíróság is indokoltnak tartotta, a vele szemben kiszabott 2 év szabadságvesztés felfüggesztésének próbaidejét 2 évben állapította meg. A másodfokú bíróság a XII. rendű vádlott e büntetését kiszabó elsőfokú ítéleti rendelkezést akként változtatta meg, miszerint „a XII. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetést 1 év 4 hónapra, a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaidejét 3 évre enyhíti”.

[59] A másodfokú bíróság rendelkezése – annak ellenére, hogy a próbaidő 2 éves tartamát 3 évre, saját szóhasználatával élve, „enyhítette” – érdemét tekintve azt jelenti, hogy az elsőfokú bíróság által kiszabott szabadságvesztés 2 év tartamát 1 év 4 hónapra, a szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének próbaidejét 2 év helyett 3 évre változtatta. Ebben a körben a másodfokú bíróság csak a szabadságvesztés tartamának enyhítésére adott indokolást, a próbaidő tartama módosítására és annak okára ítélete indokolásában nem tért ki. Megjegyzendő, a ténylegesen a próbaidő emelésével járó változtatásra a másodfokú

bíróságnak a XII. rendű vádlott terhére az elsőfokú ítélettel szemben bejelentett ügyészi fellebbezés folytán a törvényi lehetősége megvolt, ezért a Kúriának – a változtatás kapcsán alkalmazott szóhasználatától függetlenül – a másodfokú bíróság ilyen tartalmú rendelkezését kellett felülbírálnia, azaz érdemben azt kellett megvizsgálnia, hogy a XII. rendű terhelttel szemben az 1 év 4 hónapi szabadságvesztés és annak felfüggesztése 3 éves próbaidejének súlyosítása (vagy enyhítése) indokolt-e.

[60] A Kúria azontúl, hogy egyetértett a XII. rendű vádlott esetében a szabadságvesztés tartamának a másodfokú bíróság általi enyhítésével, a belső arányosságra is figyelemmel a próbaidő – másodfokú bíróság által meghatározott mértékéhez képest – mérséklését tartotta indokoltnak és azt a VI. rendű vádlott esetében alkalmazott mértékre enyhítette.

[61] Helytállóan alkalmazta a másodfokú bíróság a gazdasági társaság ügyvezetői tisztségének felhasználásával elkövetett bűncselekményre tekintettel, mindhárom vádlottal szemben a foglalkozástól eltiltás büntetést is, miután a gazdasági társaság vezető tisztségviselői (ügyvezetői) pozíciója foglalkozásnak minősül, és annak a középtartományban megállapított tartama is elégséges a büntetési célok eléréséhez. A II. rendű vádlottal szemben kiszabott mellékbüntetés mértéke a kiszabott szabadságvesztés tartamával ugyancsak arányos.

[62] A Kúria összességében, az első- és a másodfokú bíróságok által maradéktalanul felsorolt bűnösségi körülményre, az eljárásnak az ítéletábra által is hivatkozott elhúzóására is figyelemmel úgy értékelte, hogy a kiszabott büntetések megfelelőek, a belső arányosságot is megtartóak, így ilyen idő távlatában lényeges súlyosításra egyik vádlott esetében sincs ok, a VI. rendű vádlott tekintetében pedig a tényleges szabadságelvonás sem indokolt, a kis mértékű súlyosítást pedig a törvény általában zárja ki a harmadfokú eljárásban is. A Be. 617. §-ára figyelemmel ugyanis a harmadfokú eljárásban is – az eljárás ezen szakaszának jellegére tekintettel fokozott mértékben – irányadó a Be. 605. § (2) bekezdése, amely szerint a tényállás kiegészítésének, illetve helyesbítésének hiányában a törvényi büntetési tételkeretek között kiszabott büntetés kisebb megváltoztatásának nincs helye.

[63] Az alkalmazott jogkövetkezményekhez tartozik az előzetes mentesítés kérdése, amelyet Kúria a 8/2015. (IV. 17.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányos követelményre tekintettel a VI. rendű és a XII. rendű vádlottak tekintetében hivatalból vizsgált.

[64] A Btk. 102. § (1) bekezdése szerint a bíróság az elítéltet előzetes mentesítésben részesítheti, ha a szabadságvesztés végrehajtását felfüggeszti, és az elítélt a mentesítésre érdemes.

[65] A törvény eleve behatárolja az előzetes bírósági mentesítés lehetőségét, ezen belül pedig a bíróság mérlegeléséhez köti. Ehhez képest az érdemesség szempontjából a bűncselekmény jellegén, a büntetés mértékén túlmenően, alapvetően a terhelt személyének jövőbeni társadalomra veszélyessége mérlegelendő. Nem a terhelt büntetőjogi felelősségéről való döntésről van szó, hanem arról, hogy a bűncselekménye ellenében és kiszabott büntetése mellett, a társadalom védelme igényli-e a személyére háruló, a büntetett előlethez fűződő hátrányos következményeket is [BH 2018.135. (Kúria Bfv.III.1.055/2017.)].

[66] A VI. rendű és a XII. rendű vádlottak törvénysértő bűncselekménye olyan köztudomásúan elszaporodott cselekmény, amely gazdasági szempontból érinti jelentősen az állami működést és a társadalom ellátását, mindezt pedig egy gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének státuszát felhasználva valósították meg. Bár a rendkívüli időmúlás kétségkívül a vádlottak javára szóló nyomatékos körülmény, mindez az érdemesség szempontjából irreleváns, így ehhez képest az előzetes mentesítés törvényi indoka hiányzik.

[67] Az elsőfokú bíróság – a másodfokú bíróság rendelkezésével nem érintetten – bár a törvényi előírások alapján rendelkezett a II. rendű vádlott esetében a bűnügyi felügyeletben

töltött időnek a kiszabott szabadságvesztésbe való beszámításáról, azonban rendelkezésében elmulasztotta a beszámítás azon módját rögzíteni, amely a bünygyi felügyeletben töltött időnek a szabadságvesztésbe való beszámításakor megfelel, ezért e határozati rendelkezést a Kúria a Btk. 92. § (3) bekezdés a) pont II. fordulátának megfelelően kiegészítette.

[68] 5. A másodfokú ítéletnek a II. rendű, VI. rendű és a XII. rendű vádlottat érintő további rendelkezése – a bünygyi költség viselésére való kötelezés a terhükre rótt büncselekményben részesen – szintén törvényes, a Be. 574. § (1) bekezdésében és (4) bekezdés második mondatában foglaltaknak megfelel.

[69] 6. A harmadfokú eljárásban mindhárom vádlott védelmét kirendelt védő látta el, akik közreműködéséért a Kúria a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII. 27.) IM rendelet 7. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint állapította meg a jelenlét és a felkészülés címén járó díjat.

[70] A Kúria a kirendelt védői díjak által felmerült bünygyi költség viseléséről a Be. 617. §-a alapján alkalmazandó Be. 613. § (1) bekezdése alapján akként rendelkezett, hogy az eredménytelenül fellebbező II. rendű vádlottat a Be. 574. § (1) bekezdése alapján kötelezte a nyilvános ülés érdemi megtartásával – a kirendelt védője díjaként – felmerült bünygyi költség megfizetésére, míg az elmaradt nyilvános ülésen felmerült védői díjat, illetve a VI. rendű és XII. rendű vádlott esetében az eredménytelen ügyészi fellebbezésre tekintettel ezáltal felmerült bünygyi költséget a Be. 574. § (3) bekezdése alapján az állam viseli.

[71] 7. A II. rendű vádlott jelenleg az Egri Törvényszék 13.B.10/2018/193. számú, a Debreceni Ítéltábla Bf.I.272/2020/28. számú határozatával, 2020. szeptember 21-én jogerőre emelkedett ítéletével kiszabott 5 év 6 hónap szabadságvesztést tölti, ezért a Kúria felhívta az elsőfokú bíróságot a II. rendű vádlott tekintetében, a vádlotti hozzájárulás feltételével [Be. 839. § (3) bekezdés] a jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetések összbüntetésbe foglalására.

[72] IV. A Kúria az ítéltábla ítéletét a VI. rendű és a XII. rendű vádlottak tekintetében – a fent írtak szerint – a Be. 624. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, és miután az ítélet e vádlottakat érintő egyéb rendelkezései egyebekben törvényesek, ezért a másodfokú határozatot a VI. rendű és a XII. rendű vádlott tekintetében egyebekben, míg a II. rendű vádlott vonatkozásában a Be. 623. §-a alapján helybenhagyta.

[73] A Kúria a kizárólag a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontja szerinti fellebbezések alapján lefolytatott harmadfokú eljárásban – a Kúria elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezésére tekintettel – a Be. 13. § (4) bekezdése szerint háromtagú tanácsban járt el.

Budapest, 2023. január 26.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró

A Debreceni Ítéltábla Bf.II.460/2021/45. számú ítélete a Kúria Bhar.II.814/2022/26. számú ítéletében foglalt változtatásokkal a II. rendű, a VI. rendű és a XII. rendű vádlottak

vonatkozásában 2023. január 26. napján jogerős és a VI. rendű és XII. rendű vádlottakkal szemben kiszabott szabadságvesztések kivételével végrehajtható.

Budapest, 2023. január 26.

Dr. Somogyi Gábor s.k.
a tanács elnöke